

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 53449-11-25

לפני: כבוד השופטת דפנה ברק-ארז
כבוד השופט יחיאל כשר
כבוד השופטת רות רונן

העותרים: 1. -----
2. -----

נגד

המשיבים: 1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
2. הפרקליט הצבאי הראשי
3. משטרת ישראל
4. עומר עתידיה
5. עשהאל קורניץ

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך ישיבה: ה' ניסן תשפ"ו (23 מרץ 2026)

בשם העותרים: עו"ד רעות שאער, עו"ד עביר ג'ובראן

בשם המשיבים 3-1: עו"ד רועי שויקה, עו"ד אסתי אוחנה

בשם המשיב 5: עו"ד לירן זילברמן

פסק-דין

השופטת דפנה ברק-ארז:

1. העתירה שבפנינו מגוללת סיפור מעשה קשה וטורד מנוחה, שבשלב הנוכחי ידו של בית משפט קצרה מלהושיע ביחס אליו. כך סבורים למעשה כעת גם העותרים שבסופו של דבר ביקשו למחוק את העתירה. לצד זאת, יש חשיבות להעלאת הדברים על הכתב במלואם, ולו במבט הצופה פני עתיד.

2. העותרים הם אב ובן תושבי הכפר סאנור, שעוסקים בגידול בקר ברפת משפחתית. בעתירה נטען כי ביום 10.10.2025 הגיעו למקום חיילים שעיכבו את העותרים, פרצו את גדרות הרפת והעמיסו על משאית אזורית את עדר הבקר של העותרים, שמנה 14 פרות, פר נוסף ועגלים. כל זאת, מבלי לספק הסבר כלשהו לסיבת התפיסה או אסמכתה חוקית לפעילות. לפי הנטען, כאשר העותרים שאלו את החיילים

לפשר מעשיהם הללו הטיחו בהם עלבונות, כיסו את עיניהם, אזקו אותם, איימו עליהם והכו אותם. לאחר שהעדר הועמס, המשאית עזבה את המקום בליווי צבאי. האירוע תועד בצילומי וידאו ונמסר ביחס אליו תצהיר של שכן.

3. העותרים הוסיפו כי מפרסומים ברשתות החברתיות מטעם "איגוד החוות" הם למדו שעדר הבקר הועבר לידי אזרחים ישראלים המתגוררים באזור. אותם אזרחים טענו כי מדובר בעדר שנגנב מהם וכעת הושב לבעליו.

4. ביום האירוע העותרים הגישו תלונה על גניבה למשטרה הפלסטינית ולמחרת היום הם פנו למת"ק הישראלי בג'נין. בהמשך העותרים שלחו פניות נוספות לגורמי הצבא בדרישה להשבתו של עדר הבקר, ובכלל זה למפקד פיקוד המרכז, לגורמי הפרקליטות הצבאית ולמשטרה הצבאית החוקרת (להלן: מצ"ח). לאחר שהפניות לא נענו לגופן, בחלוף כ-40 ימים מהאירוע הוגשה העתירה הנוכחית ביום 19.11.2025.

5. בעיקרו של דבר, העותרים טענו כי עדר הבקר, שעליו פרנסתם, נגזל מהם שלא כדין. בעתירה נטען עוד כי החיילים לקחו את העדר באופן שרירותי, ללא בסיס חוקי, תוך הפעלת אלימות ואיומים. העותרים הוסיפו כי ככל הנראה העדר הועבר לידי אזרחים ישראלים שטענו כי הוא נגנב מהם קודם לכן, אך טענו כי הדרך לטפל בתלונה כזו אינה יכולה להיות באמצעות "ניצול קשרים" בצבא. הסעד שהתבקש בעתירה היה מכוון להשבתו של עדר הבקר, ולחלופין להצגת צו חוקי המפרט את מקור הסמכות להחזיקו ולהחרימו.

6. התגובה המקדמית בתיק מטעם המדינה הוגשה ביום 29.12.2025. בתגובה צוין כי אכן ביום האירוע ניתנה פקודה לכוח צבאי להשיב עדר בקר אשר "למיטב אמונתם של הגורמים הפיקודיים" נגנב מידי אזרחים ישראלים המתגוררים באזור. כן צוין כי הכוח הצבאי איתר את עדר הבקר בחזקת העותרים ונעזר בשוטרי משמר הגבול לצורך תפיסתו והעברתו לידי מי שטענו להיות בעליו. על רקע עובדות אלה, הובהר כי –

"הפקודה מטעם הגורם הצבאי לתפוס את העדר ניתנה בחוסר סמכות, שכן חיילי צה"ל הפועלים באזור נעדרים סמכויות חקירה ותפיסה של רכוש חשוד כגנוב, סמכות אשר נתונה למשטרת ישראל, הנדרשת לעשות כן מכוח צו שיפוטי או לפי סמכויות תפיסה וחיפוש הנתונות לה כדין" (פסקה 6 לתגובה המקדמית).

המדינה הוסיפה כי יש להצר על כך.

7. במישור האופרטיבי צוין כי מצ"ח ערכה בדיקה מקדימה בעניין והעבירה את ממצאיה לתביעה הצבאית. בהמשך לכך צוין כי בכל הנוגע לעצם נטילת העדר, הוחלט שיש להמשיך את הטיפול במישור הפיקודי-משמעותי בלבד. לצד זאת, צוין כי בהתחשב בכך ששאלת הבעלות בעדר הבקר שנויה במחלוקת ומאחר שלגורמי הצבא אין סמכות לחקור ולתפוס רכוש החשוד כגנוב – הטיפול בתלונת העותרים הועבר למשטרת ישראל. על רקע זה, המדינה ציינה בתגובתה כי היא אינה מוסמכת בנקודת הזמן הנוכחית ליטול את העדר מידי הישראלים המחזיקים בו. לבסוף, צוין כי טענות העותרים בדבר איומים ואלימות שהופנו כלפיהם מצויות בבדיקה.

8. ביום 4.1.2026 הוגשה תגובתם של העותרים לתגובה המקדמית. העותרים עמדו פעם נוספת על חומרתם של האירועים ודרשו להעביר לידיהם את עדר הבקר. בשלב זה צורפה משטרת ישראל כמשיבה לעתירה.

9. לקראת הדיון בעתירה, ועל-פי החלטה שניתנה, ביום 18.3.2026 הוגשה תגובה נוספת מצד המדינה. בתגובה זו נמסר עדכון לפיו משטרת ישראל החליטה על פתיחה בחקירה שבמסגרתה יזומנו לחקירה האזרחים הישראלים אשר לכאורה מחזיקים בעדר.

10. דיון בעתירה התקיים ביום 23.3.2026. בהחלטתנו מאותו יום צוין כי "האירוע שעומד ביסוד העתירה הוא בעל מאפיינים חמורים, בשים לב לכך שננקטו פעולות אכיפה ללא סמכות". במישור הסעד הורינו, בהמשך לכך, על הגשת הודעה מעדכנת שתכלול התייחסות לאפשרות של ציון שמותיהם ופרטיהם של האזרחים הישראלים שקיבלו לידיהם את הבקר שנלקח מן העותרים או היו מעורבים בלקיחתו. כן הורינו על הגשת הודעה מעדכנת נוספת שתכלול התייחסות לאפשרות של מתן סעד מעשי מטעם המדינה, ולו חלקי, כספי או אחר, לטובת העותרים.

11. ביום 26.3.2026 הוגשה הודעה מעדכנת שציינה את שמותיהם של האזרחים הישראלים שפנו לגורמי הצבא בעניינו של עדר הבקר, ואלה צורפו כמשיבים 4-5 להליך כאן בהחלטה מיום 25.5.2026.

12. ביום 26.4.2026 הוגשה עוד הודעה מצד המדינה שבה צוין כי נוכח המחלוקת העובדתית הקיימת בכל הנוגע לבעלות בעדר הבקר, אין מקום למתן סעד נוסף מצד

המדינה: לא סעד כספי ולא סעד הממוקד בהשבת הבקר. כן צוין כי דרכם של העותרים פתוחה לנקוט בהליך מתאים. בתגובה נוספת מיום 20.5.2026 המדינה הבהירה כי כוונתה "לכך שבאפשרות העותרים לפעול באפיק האזרחי, בדרכים המקובלות ועל פי כל דין, לרבות לעניין טענתם ללקיחת העדר שלא בסמכות".

13. בתגובתם מיום 4.5.2026 העותרים הצביעו על הפגמים הרבים שנפלו לשיטתם בהתנהלות המדינה, הן באירוע עצמו והן לאחר מכן במסגרת הטיפול בו. כמו כן, הם הדגישו את החשיבות הנודעת למתן סעד לתיקון נזקיהם.

14. ביום 25.6.2026 הוגשה הודעה נוספת מצד המדינה שבה נמסר כי המשטרה החליטה לסגור את תיק החקירה מחוסר ראיות, לאחר שלא עלה בידיה להכריע בשאלת הבעלות בעדר הבקר. בהודעה צוין כי המשיבים 4-5 נחקרו במשטרה בחשד לעבירות של הפרעה לעובד ציבור והחזקת רכוש החשוד כגנוב.

15. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 8.7.2026 הוגשה תגובה מקדמית גם מטעמו של המשיב 5. זה מסר כי ביום 10.10.2025 הועברו אליו עשרה עגלים שנתפסו מהרפת של העותרים, לאחר שלטענתו אלה נגנבו ממנו קודם לכן. המשיב 5 הוסיף וציין כי מתוך עשרת העגלים ששה נמכרו ושניים מתו, כך שכיום הוא מחזיק רק בשניים מהם.

16. ביום 14.7.2026 הגישו העותרים תגובה מטעמם יחד עם בקשה למחיקת העתירה. העותרים שבו והלינו על פעולותיהם של גורמי הצבא במקרה, כמו גם על התנהלותם של גורמי אכיפת החוק בצבא ומחוצה לו. הם הבהירו כי מנקודת מבטם, כלל לא ברור מדוע החקירה הועברה למשטרת ישראל, בהתחשב בכך שמדובר במעשים שביצעו חיילים ועל כן הטיפול בהם צריך להיעשות במצ"ח. העותרים הוסיפו כי לא הועברה להם כל החלטה מנומקת ביחס לסגירת התלונה שהגישו למצ"ח.

17. לגוף הדברים, העותרים הטעימו כי טענותיהם נסבות על הגנת זכות החזקה וכי "אדם שרכוש מצוי בחזקתו אינו אמור להוכיח מבראשית את בעלותו רק משום שאחר, בעל נגישות טובה יותר לגורמי הצבא, מצביע על הרכוש וטוען כי הוא שלו" (פסקה 7 לתגובה הנזכרת). זאת, לפי הנטען, ללא כל ראיה שהוצגה בזמן אמת לזכויות בעדר. העותרים הוסיפו ועמדו על הקשיים העולים מגרסתו של המשיב 5 למהלך האירועים. במישור המעשי, הם הדגישו כי רק חלק מהבקר שנלקח מהם הועבר אל המשיב 5, וכי

בשלב הנוכחי – לאחר שחלק מבעלי החיים נמכרו, חלקם מתו וחלקם נעלמו ללא הסבר – לא ניתן עוד להתחקות אחר רכושם.

18. לנוכח האמור, העותרים ציינו כי במגבלות ההליך הנוכחי הם מבינים שהאפשרות לקבל סעד מעשי במסגרת הנוכחית הצטמצמה. לצד זאת, הם הבהירו כי לשיטתם מחיקת העתירה צריכה להיעשות לצד התייחסות שתבהיר את חומרת הפגיעה בעותרים ואת אי-החוקיות שעמדה ביסוד הדברים, תוך שמירת זכויותיהם בהליכים אחרים.

19. הנה כי כן, בחינת הדברים מעלה כי בשלב הנוכחי אכן לא ניתן להושיט סעד אופרטיבי לעותרים. בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק אינו הפורום המתאים לדון בסוגיות של השבת רכוש, ולא כל שכן במקרה שבו נדרשת השלמה של הפן הראייתי, בהינתן המחלוקת שנותרה בעינה בשאלת הבעלות בעדר. ממילא, לנוכח האמור בתגובה המקדמית מטעם המשיב 5 – דומה כי השבה בעין אינה אפשרית עוד, ובמובן זה הסעד העיקרי שהתבקש אינו אקטואלי.

20. לצד זאת, ההתדיינות בהליך, ובכלל זה התגובות שהוגשו מטעם המדינה מבהירים: אין עוד ספק כי הפרשה שנפרסה בפנינו בחטא יסודה. כוח צבאי פעל בחוסר סמכות כלפי תושבי האזור, תוך פגיעה קשה בזכות הקניין שלהם ובמטה לחמם. עניין זה אינו שנוי במחלוקת ושלילתו המוחלטת אינה תלויה כלל בשאלת הבעלות בעדר הבקר. העותרים סבלו הסגת גבול והוכפפו לסמכויות אכיפה שלא כדין. לא ניתן להסתפק באמירה – מן השפה ולחוץ – שיש להצר על כך. על פני הדברים, העותרים ראויים לקבלתו של סעד ממשי. זאת, הגם שבהליך הנוכחי, ובמנותק מן השאלה של הזכאות לפיצוי על העדר עצמו (בהתאם להכרעה בשאלת הבעלות), לא נמצאה הדרך להעניק להם אותו. חשוב לחזור ולהזכיר: המדינה הודתה ללא סייג בכך שנעשו כאן פעולות חמורות ובלתי חוקיות.

21. במבט רחב יותר, קשה לומר שניתנו במקרה זה תשובות מספקות באשר לפעולות שנעשו על-ידי חיילים ובאשר לצעדים שננקטו כדי למנוע הישנותם של מעשים מסוג זה. תלונתם של העותרים למצ"ח הועברה למשטרת ישראל, מבלי שנמסר להם דבר על ממצאי הבדיקה המקדמית שנערכה. המדינה אף לא עדכנה בנוגע לטיפול שהוחלט לנקוט בעניינם של החיילים במישור הפיקודי-משמעותי.

22. קשה להלום מצב שבו פעולות שנעשו בכוח, בחוסר סמכות מובהק ותוך פגיעה בזכויות, אינן מולידות כל סעד לתיקון הנזק שנגרם – ולא כל שכן במקרה זה שבו נגרם נזק בעל משמעות קניינית וכלכלית ברורה. לכאורה, נוכח הנזק שנגרם בפעולות האכיפה שנעשו ללא סמכות ומכוח חובת ההגינות המוטלת על הרשות – ניתן היה לצפות להצעת פיצוי, ולו חלקי, אף מבלי להטריח את העותרים לפנות להליכים אזרחיים (ברוח דבריו של המשנה לנשיאה א' רובינשטיין ברע"א 2063/16 גליק נ' משטרת ישראל, פסקה לג לפסק דינו (19.1.2017), שחיווה דעתו כי "ראוי, במצב עניינים זה בו המדינה אינה חולקת על כך כי פעלה שלא כשורה, כי תפעל לשם פיצוי המבקש באופן מוסכם, אף מבלי הגשת תביעה אזרחית על-ידיו").

23. אם כן, ההתדיינות בהליך אמנם לא נשאה פרי מבחינתם של העותרים. אולם, כאמור בפתח הדברים, נודעת חשיבות להצגת הדברים כהווייתם. זהו מקרה המחייב לכאורה הפקת לקחים וטיוב הפקודות הניתנות לחיילים ביחס לסמכויותיהם, ולדרכי הפעולה שלהם.

24. במישור המעשי, אנו מורים על מחיקת העתירה, תוך שמירת מלוא הזכויות. בהינתן השתלשלות הדברים שתוארה, ולאחר ששקלנו את טענות הצדדים לעניין זה, אנו מחייבים את המדינה בהוצאות העותרים בשיעור של 20,000 שקלים.

ניתן היום, ט' אב תשפ"ו (23 יולי 2026).

 _____ רות רונן שופטת	 _____ יחיאל כשר שופט	 _____ דפנה ברק-ארז שופטת
---	---	---

